

Mina 50 år på Sollerön

BARBRO NYDAHL

Det är i år 50 år sedan min man Hasse och jag slog oss ner på Sollerön. Om dessa år vill jag berätta och också lite om våra bakgrunder.

Hasse var uppväxt i Södra Vi, utanför Vimmerby i Småland och jag kommer från Gotland och växte upp i Visby. Vi studerade båda i Uppsala och det var där vi möttes.

Jag har funderat en del över ordet »tillhörighet«. Vi har inte haft föräldrar och syskon här. Jag har mina rötter på Gotland och Hasse hade sina i Småland. På arbetet har vi mött arbetskamrater och elever som vi känner gemenskap med och på Sollerön har vi träffat många människor som vi haft gemensamma intressen med. Då får man ju ett slags tillhörighet. Våra barn känner samhörighet med både Dalarna och Gotland där loven har tillbringats. Det är väl så det ofta har blivit under 1900-talet och början av 2000-talet. Man flyttar från sin hembygd och skapar sig nya tillhörigheter.

Orsaken till vår flytt till Moratrakten år 1969 var att Hasse fick ett lektorat på S:t Mikaelsskolan, som gymnasieskolan hette då. Vi hade just avslutat lärarhögskolan och Hasse hade jobbat som forskare på Zoologiska institutionen i Uppsala. Han hade sökt flera lektorat i biologi och kemi eftersom Skolverket släppt ett tiotal lektorstjänster i de ämnena just det året. På första plats på önskelistan stod Lycksele gymnasium där han inte fick tjänsten, vilket vi var mycket tacksamma över efteråt.

Nygifta

Det blev flytt till Mora men innan dess gifte vi oss och jag tog Hasses efternamn som var brukligt på den tiden. När vi var på bröllopsresa förhandlade min mormor från Gotland med Mats Grudd om en tjänst på Strandens skola som jag sökt, så jag hamnade där på min första lärartjänst. Jag hade biologi och matematik som ämnen, men blev nu betrodd att undervisa i biologi och kemi. Matematik kom jag att undervisa i senare och kemi läste jag till på distans efter några år. Jag blev också klassföreståndare för en Solleröklass, vilket kanske blev avgörande för vår flytt till Sollerön drygt ett år senare. Strandens skola var under uppbyggnad och det fanns 7:or och 8:or medan realskolan var under avveckling. Under sommaren efter, 1970, byggdes den nya högstadieskolan. Arkitekter från södra Sverige hade ritat skolan och det muttrades i kollegierummet över det idiotiska att bygga en skola med platt tak i en snörik trakt. Ett par år efter bygget stod det vattenhinkar lite här och där för att samla upp vatten vid snösmältningen innan reparation av taket skett.

Hasse jobbade i alla år på S:t Mikaelsskolan och jag fortsatte på Strandens högstadium men bytte de åtta sista åren till Morkarlby-

Hasse Nydahl och Helmer Nilsson

höjdens skola. Det har varit en utmaning att jobba på högstadiet men också spännande att följa eleverna som under tre år växte från barn till vuxna. Ibland har jag känt att jag inte räckt till men desto roligare har det varit när det fungerat.

På våren 1970 väntade vi vårt första barn och bestämde oss för att leta efter hus i Moratrakten. Vi besökte hus i Orsa, på Sollerön, i Oljonsbyn och i Mora naturligtvis. Margareta Schmidt jobbade på skolan som musiklärare samtidigt som hon var kyrkoherdefru på Sollerön och hon pratade varmt om Sollerön samtidigt som jag tyckte att min Solleröklass visade att Sollerön hade fina ungdomar. Det verkade vara ett trevligt ställe att slå sig ner på. Det var ett par olika hus till salu i området »Småstad« och vi beslöt oss för att köpa ett av dem. Strax före jul 1970 flyttade vi in i det två år gamla huset.

På Sollerön, som året efter skulle sammansmälta med Mora kommun, fanns då tre livsmedelsbutiker samt Trapp Lars lilla bod där man köpte god och prisvärd ost. Det fanns ett väl fungerande bibliotek, två banker, en post och två hemslöjdsbutiker som gjorde att man inte behövde ge sig till Mora för att köpa födelsedagspresenter.

Tre bensinmackar kunde man välja mellan och hade man problem med gräsklippare eller cykel vände man sig till Nordahls. Det fanns en kyrkokör som Hasse senare gick med i och det fanns motionsgymnastik både för herrar och damer. Kyrkan var rosa.

Vi blev vänligt bemötta av många människor och vi ångrade aldrig vårt val av boställe. Dessutom var vi väldigt förtjusta i naturen runt omkring. Hasse tyckte mycket om Solleröskogen som påminde om hans hembygd i Småland. Han var också en fågelskådare sen barnsben vilket gjorde att han ofta sökte sig ut i naturen för att leta rätt på och studera olika fågelarter, då speciellt rovfåglar. Att Sollerön är en ö tyckte jag, som är uppvuxen på Gotland, var extra fint. När jag på våren 1971 gick en promenad och hittade majviva i ett dike var lyckan stor eftersom den vittnade om att det fanns kalk i jorden, precis som på Gotland.

Jobben fanns ju i Mora och vi måste pendla. Eftersom vi var flera lärare i »Småstad« utvecklades ett sinnrikt åkschema som vi följde under många år.

Vi fick under åren tre barn och alla tre hade Elvy Nilsson som lågstadielärare. Bra kontinuitet! Vi hade också några fantastiska barn-

Elvy Nilsson och Barbro Nydahl

flickor från Sollerön som gjorde praktik hos oss, Senare var de äldsta barnen dagbarn hos Berit Hansson vilket de uppskattade mycket. Vår yngste son blev dagisbarn eftersom det första dagiset byggdes när han var liten och det dagiset var vi också mycket nöjda med.

Sollerön är verkligen ett speciellt ställe att bo på. Eftersom det är en ö får man en sorts hemmakänsla. Naturen har varit nära, vilket vi som naturintresserade har uppskattat. Promenader till fälten i Utanmyra och Agnmyren har skett ofta och görs än idag. Hasse har spanat på fåglar på fälten och vi har, liksom många andra, förundrats över grodornas parningslek i april, storspovarnas vemodiga drill senare i april, maj och knipungarnas kamp för överlevnad i Agnmyren. Hasse som är uppväxt strax utanför Vimmerby har tidigt studerat djurliv intill sjön Krön, ett landskap som påminner om Siljanstrakten. Utflykterna har blivit många. I maj har vi tagit med en korg med kaffe och bullar för att bege oss till Norrviken och klättrat upp i fågeltornet för att titta på fåglar. Där fanns brun kärrhök, änder, förbipasserande vadare samt häckande sångsvanar och tranor. På Norrvikens strandängar kunde man vissa år hitta mängder av Ängsnycklar och i strandskogen intill andra orkidéer som Nattviol, Jungfru Marie nycklar, Tvåblad

Hasse med Gesundakören. Fågelskådning i Klikten. Foto: Torbjörn Nääs

och Korallrot. De påminde mig om den gotländska orkidéprakten. På höstarna var det Solleröskogen som gällde när blåbär, lingon och trattkantareller skulle plockas för att avnjutas under resten av året. Barnen hängde med som små och där föddes nog ett intresse för att vara ute i naturen som de fortfarande har. Själv fick jag det också som barn eftersom min pappa var botaniker och vi ofta var ute för att titta på växter. På vintrarna har vi glatts åt fina skidspår på ön och närheten till Gesundaberget för utförsåkning. På somrarna, innan vi åkte till Gotland, har vi njutit av de fina lindorna med sommarblomster vid midsommartid.

Vi har mött så mycket vänlighet här och det har varit spännande att som högstadielärare möta gamla elever som utvecklats till fina vuxna personer med stort ansvarstagande. Många har varit från Sollerön och i början splittrade man inte mellanstadielklasserna så jag hade flera klasser med enbart Solleröelever. Ibland är det svårt att känna igen dem och jag blir väldigt glad när någon ger sig tillkänna och berättar vem hen är. Vi har haft god hjälp av många skickliga hantverkare på ön. När vi skulle bygga fritidshus på Gotland följde vännen Måsan Ernst Andersson med över i två veckor och Hasse jobbade som lärling hos honom. På somrarna när vi var på Gotland skötte Rapp Åke med fru Irene om hus och tomt, vilket vi har varit mycket

tacksamma över. Åke hängde också med Hasse över till Gotland och hjälpte honom bygga staket. Under våra år på Sollerön har vi mött så mycken kreativitet. Sollerö IF har haft många aktiviteter, som våra barn deltagit i. Vi har kunnat handla kött av lokala lantbrukare på ön och vi har köpt potatis och morötter som odlats här, innan jag började odla dessa grönsaker själv. Det finns ett lokalt musterier att lämna äpplen till. Det finns ett gym och under åren har det funnits yoga, frigörande dans och pensionärgympa att gå på. Det har också byggts ett äldreboende, Stoltgården, medan vi bott här. Hasse var med i kyrkokören och senare i Gesundakören och har där mött många Solleröbor. En del körresor har det också blivit som medfört trevliga bekantskaper och fina upplevelser. Hasse hade mycket glädje i att fördjupa fågelskådandet med vännen Bosse som konfirmerat två av våra barn och genomfört begravningsakten för Hasse.

Språket då? Nja, nog förstår jag en del, men Hasse var bättre på det. Han gick »språkkurs« för Erik Svensson och på somrarna kom det tjocka brev till Gotland från Erik, skrivna på Soldmål.

En mycket liten anknytning har jag dock till Sollerön. Min farmorsfar Natanael Karlsson, skomakare från Mölltorp i Västergötland, var en krutgubbe. Han firade silverbröllop med två fruar innan han kördes ihjäl av en lastbil när han var ute och cyklade. När min farmorsmor dog gifte han om sig med en lärarinna, Anna. Anna var småskollärare på Sollerön Kanske hette hon Berglund? Kanske det finns släktingar till henne kvar på Sollerön? Albin Bråmå berättade att han kommer ihåg henne när hon på avslutningen, lite tidigare än andra, gick nerför altargången i Sollerö kyrka för att resa till sin man i Mölltorp.

Nu är min man borta sen ett par år tillbaka. När det skulle beslutas om var han skulle begravas bestämde barnen och jag att han skulle ligga på Sollerö kyrkogård. Det var här vi hade vårt liv tillsammans men det känns bra att stenen i kalk är hämtat från Gotland. Är så tacksam över den värme jag mött från grannar och andra på ön både före och efter hans bortgång. Så här kommer jag att stanna kvar. Fast nu är kyrkan vit och det tycker jag är fint.

Barbro Nydahl